

## Конспект уроку з художньої культури для 11 класу

Урок № \_\_\_\_.

**Тема:** Голландський живопис XVII ст. «Великі голландці».

**Мета:** розглянути творчі портрети П.Рубенса, Рембранта; познайомити учнів з творами мистецької спадщини художників; поглибити знання мистецтва, навчати виражати власні думки і почуття, надихати учнів на їхню власну творчість; розвивати індивідуальне сприйняття мистецтва, мислення, збагачувати естетичне бачення учнів; виховувати бережливе ставлення до творів мистецтва.

**Обладнання:** репродукції картин художників, мультимедійна презентація.

**Тип уроку:** урок засвоєння нових знань

### ХІД УРОКУ

#### I. Організаційний момент

#### II. Актуалізація опорних знань.

Сьогодні ми здійснимо уявну подорож у XVII ст. до Фландрії та Голландії, ознайомимося із найкращими зразками живопису цих країн, дізнаємося про особливості творчості митців, поглибимо свої знання у галузі жанрів живопису, що розвивалися у XVII ст. у цих країнах.

До яких країн Європи ми вже здійснили віртуальні подорожі?

#### 1. Твердження.

1. Силь, що розвивав ідеї символізму, намагався створити навколо людини естетично насичене предметне середовище наз. імпресіонізм (модерн).
2. Національним музичним інструментом Іспанії є скрипка (гітара).
3. В англійському садово-парковому плануванні червоний колір повинен поєднуватися з зеленим (так).
4. Арт нуво, Сецесіон, югенд-силь, Ліберті – це назви одного і того стилю – бароко (модерн).
5. Силь малювання в якому зображення утворюються шляхом накладання однієї фарби на іншу у вигляді крапок називається сюрреалізм (пуантилізм).
6. Знамените полотно П. Беренса, яке зображує дві голови, що злилися воедино називається «Відчуття» («Поцілунок»).
7. В символічному мистецтві Німеччини приреченість зображували у вигляді лілеї (лебеда).
8. Справжня мейсенська порцеляна має клеймо схрещу мечі, зроблені синьою фарбою (так).

9. Історія мейсенської порцеляни починається з 1709 р. (так).

10. Прізвище провідного скульптора Мейсенського порцелянового заводу - Йоганн Бетгер (Йоахім Кендлер).

11. Утвердженням природного початку в плануванні саду, врахуванням законів гармонії відрізняється англійське садово-паркове планування (так).

12. Головний французький придворний садівник за часів Луї XIII носив ім'я Андре Ленотр (так).

### **III. Викладення нового навчального матеріалу**

#### **1. Вступне слово вчителя.**

Про голландський живопис знають навіть ті, хто не дуже добре розбирається в мистецтві. Історія виникнення голландського живопису може бути розділена на кілька періодів. Перший тривав приблизно з 1620 по 1630 роки, коли в національному мистецтві відбулося затвердження реалізму. Другий період голландський живопис переживав з 1640-1660 рр. Це час, на який припадає справжній розквіт місцевої художньої школи. Нарешті, третій період, час, коли голландський живопис почав занепадати - з 1670 до початку вісімнадцятого століття. Але сьогодні ми говоримо про період розквіту голландського живопису.

#### **2. Складання «Асоціативного куща»**

Завдання: складіть «Асоціативний куш» за темою «Жанри живопису».

Перераховуючи найважливіші жанри голландського живопису, обов'язково потрібно розпочати з побутового - найбільш яскравого і самобутнього в історії. Саме фламандці відкрили світу сценки з побутового життя звичайних людей, селян і городян або бюргерів. Ще один характерний жанр голландського живопису - натюрморт, особливо зображення сніданків. Вперше ним зайнялися харлемці Клас і Хеда, які малювали накриті столи з розкішним посудом. Мальовничий безлад і особлива передача затишного інтер'єру наповнені сріблясто-сірим світлом, характерним для срібного та олов'яного посуду. Утрехтські художники малювали пишні квіткові натюрморти, а в Гаазі майстрам особливо вдавалося зображення риб і морських гадів. З'явилося поняття «високі» та «низькі» жанри живопису.

Які це жанри, на вашу думку?

У результаті революції у XVII ст. Нідерланди поділилися на дві частини: Голландію і Фландрію (сучасна Бельгія). Підйом, викликаний революційною боротьбою, визначив високий розквіт культури XVII ст. З'явилися дві різні школи живопису: голландська та фламандська.

Найяскравішими були досягнення блискучих живописців Фландрії: Рубенса та Голландії: Рембрандта.

#### **3. Робота за варіантами, заповнення таблиці «Характерні риси живопису Рубенса, Рембрандта»**

Випереджальне завдання для двох учнів. Розповідь про Рубенса і Рембрандта.

Перегляд відеофільму

## I варіант

Центральною постаттю фламандського мистецтва цього періоду був **Пітер Пауель Рубенс (1577—1640)**. Рубенс став творцем живого, хвилююче-яскравого стилю художнього вираження — пишного та гучного, насиченого театральним пафосом і бурхливим рухом, контрастами світла і тіні, що пізніше був названий *бароко*.

Яскравий, пишний рубенсівський стиль характеризується **зображенням крупних фігур у стрімкому русі**, сповнених максимально емоційно зарядженою атмосферою. **Різні контрасти світла й тіні, теплі багаті фарби сповнюють його картини енергією**. Він писав **біблійні сюжети, захоплені сцени полювання на тварин, зображав дзвінкі ратні побоїща**.

Рубенс був великим майстром портретного живопису. Портрети Рубенса можна назвати справжнім живописним довідником «хто є хто» представників західноєвропейської знаті XVII ст., серед яких зображено багатьох аристократів — герцогів, графинь, королів та ін.

Рубенс уславив сучасний йому тип краси. Ніде так виразно не відчувається його веселий, повний здорового життя дух, як у картинах, що зображують оголену жіночу натуру.

Картина «Три грації» відтворює спокійний танець служниць Венери (Афродіти) — Аглаї, що означає «сяюча», Єфросинії — «радісна» і Талії — «квітуча». Полотно представляє нам **ідеал рубенсівської жіночої краси**. Ці три оголені постаті художник наповнив чудовою життєвою силою, зобразив їх на тлі пейзажу, поруч із фонтаном і з гірляндою квітів над головами. Фігури нагадують класичну скульптуру, відчувається спроба відтворити в їхній плоті холод мармуру.

Якби знадобилося одним словом схарактеризувати життя Пітера Пауеля Рубенса, то в цілому підійшло б слово «енергія». Його мистецтво, що характеризується кипучою життєвою енергією, його пристрастями, є квінтесенцією грандіозного стилю бароко. Понад 1000 картин художника — це монументальне досягнення.

## II варіант.

**Рембрандт (1606—1669)** — найхарактерніший представник голландської школи живопису.

За світоглядом Рембрандт, перш за все, **глибокий реаліст**: реалізмом просякнуті всі його твори. Навіть у таких зображеннях, як міфологічні, Рембрандт відтворює грецьких богів і богинь у вигляді сучасників.

Відомим Рембрандта зробила картина «Урок анатомії доктора Тульпа» — груповий портрет доктора Тульпа з учнями. Рембрандт уперше відмовився від традиційної для групового портрета композиції, де всі персони стоять біля однієї, позуючи художникові. На його картині учні оточили стіл в анатомічному театрі і слухають пояснення доктора. Художник зумів показати різну реакцію на кожному з обличч учнів. Картина мала величезний успіх.

**Головна особливість рембрандтівського колориту — відсутність багатства кольору:** в жодній з його картин немає тих фарб, якими вражають твори італійських майстрів або, наприклад, роботи Рубенса.

**Головне у Рембрандта — передача гри світла й тіні,** і в цьому він геніальний майстер. Зазвичай Рембрандт розподіляє світло таким чином, що **головна за значенням особа або головна група картини найбільше освітлена**, світлові ж рефлекси від цієї головної групи поширюються на інші найближчі до неї особи або аксесуари, і, нарешті, інші частини картини тонуть у прозорій, глибокій напівтемряві, сповненій легкості.

Як портретист він **став творцем своєрідного жанру портрета-біографії**, де довге життя людини і її внутрішній світ розкривалися в усій своїй складності й суперечливості. Портрети Рембрандта реалістичні вищою мірою, вони не тільки точно передають зовнішні риси, а й виражають внутрішній стан зображених осіб, їхнє моральне обличчя.

Епілогом життя й творчості геніального митця стала картина «Повернення блудного сина», створена за біблійним сюжетом.

Це один із найпроникливіших творів майстра. Його можна розглядати як заповіт Рембрандта-людини і Рембрандта-художника. Саме тут ідея всепрощаючої любові до людини, до принижених і страждених — ідея, якій Рембрандт служив усе своє життя, — знаходить найвище, найдосконаліше втілення. У картині домінують золотисто-охристі, кіноварно-червоні і чорно-коричневі тони при нескінченному багатстві найтонших переходів усередині цієї скупі гами. У нанесенні фарб на полотно беруть участь і пензель, і шпатель, і черешок пензля; але і це Рембрандту здається недостатнім — він наносить фарби на полотно безпосередньо пальцем (так написано, наприклад, п'ятку лівої ноги блудного сина). Тільки навчена величезним життєвим досвідом людина і великий художник міг створити цей геніальний і простий шедевр.

#### **4. Перевірка заповнення таблиці.**

**Аналіз творчості Рубенса та Рембрандта**  
**Характеристики творчості**

**Пітер Пауль Рубенс**

**Рембрандт Ван Рейн**

**Який напрям мистецтва відбився у творчості художника?**

Яскравий представник бароко

Реалістичний напрям

**Жанровий діапазон мистецтва**

Зверталися до релігійних та міфологічних тем.

Зображував побут, повсякденну буденну дійсність.

**Особливості створення художнього образу**

Притамане прагнення створювати героїчні образи, великі багатофігурні сцени, різноманітні за змістом і характером.

Психологічна глибина внутрішнього життя. Драматичність образів простих людей.

### **Особливості колориту**

Колорит – теплий, багатий.

Головна риса колориту — відсутність барвистості

### **Для кого писалися картини?**

Монументальні полотна для прикрашання палаців і соборів

Різні замовники, в основному бюргери.

Спільною рисою була любов до життя, до її земних радощів

### **4. Фізкультхвилинка.**

### **IV. Актуалізація набутих знань**

#### **1. Творче завдання.**

Завдання «Піймай помилку».

Учні класу об'єднуються у 2 групи. Учитель роздає

групам набори репродукцій картин Рубенса і Рембранта. Завдання для груп: відібрати картини, які належать пензлю заданого художника, дібрати до них назву і створити «живу сценку» за сюжетом однієї картини.

### **VII. Підбиття підсумків уроку.**

1. «Мікрофон». «На цьому уроці я дізнався.....»

2. Оцінювання роботи учнів на уроці

**VIII. Домашнє завдання** (вивчити конспект, створити малюнок голландського натюрморту).